

Apartamentul cu numărul 58, situat la al șaptelea etaj al blocului de pe Nikos Beloiannis 8, este spațios, confortabil. A fost cindva și mai întins, dar vnzarea unei camere l-a amputat. Piese de mobilier alese cu grijă, covoare orientale mîngiind gleznelor, lampadare cu globuri de cristal îi dădeau o strălucire aparte. Iar dansul grațios al unor pisicuțe exotice, cu blană pufoasă, bej-roz și castaniu închis, adăuga un anumit rafinament decorului. Mai era și balconul apărînd interiorul de invazia străzii, prin parapetul de glastre, în care mușcate albe și roșii tronau printre petunii pestrițe.

Amfitrioana era seducția însăși. Înaltă și zveltă, purta pantalon lung sau rochie strînsă pe trup. Se mișca în legănări ușor studiate. Chipul — un oval desăvîrșit. Ochii, ca stelele. Iar gura îi ridea mereu.

Și primea oaspeții cu aleasă știință. Și, cu brațele pline de flori, cu vorbe de laudă, oaspeții nicicînd nu lipseau. Erau, în primul rînd, vechi și adevărați prieteni. Erau, apoi, îndrăgostiții captivați de frumusețea femeii. Și erau, mai ales, admiratorii vedetei, care se afirmase în Oana din Viforul lui Delavrancea, în Portia din Neguțătorul din Veneția de Shakespeare, în Teresina (Pirandello, Smochina din Sicilia). Care strălucise în Doamna Clara (Vlaicu-Vodă), ca și în Goneril (Regele Lear). Care vrăjise toate categoriile de spectatori, cu Neera (Fintina Blanduziei), cu Regina Gertrude (Hamlet), cu Mașa din Cadavrul viu de Tolstoi. Și își dăduse întreaga măsură în Zoe Trahanache, — fiind cu siguranță desăvîrșită în rol

EUGENIA ZAHARIA:

„O, cît de frumoasă era marca, privită de pe falezele Constanței, portul acostării mele în viață! De pe treptele ce coborau de la farul genevez, rada portului părea o împărăție fascinantă. Iar pe linia orizontului, ca pe o peliculă, se desenau mereu siluete de vapoare, călătorind din depărtări spre țărmurile dobrogene. Am iubit marea și țărnul constănțean de cum am deschis ochii pe lume. Poate chiar din ziua aceea de 29 mai a anului 1903, cînd mama făcea dulceață de trandafiri. Și cînd a fost nevoită — draga de ea! — să lase totul baltă ca să se ocupe de mine. Cum am apărut, am și zbirat. Dovedind prin asta că sint cineva.

Copilăria a fost veselă. Eram o familie unită și ne iubeam între noi. Iar părinții ne lăseau pe noi, copiii, să facem toate năzdrăvăniile. De altfel, Aura — cea mai mare — eu, mijlocia — și Ion — prislea — aveam la dispoziție jucării care nu erau la îndemîna oricărui copil — de pildă, un binoclu, ce ne deschidea porțile depărtărilor. Era apoi coborîrea la dig și scotocirea cuiburilor de raci. Pe urmă, la capătul fiecărei săptămîni, tot familialul se pornea la Mamaia. Acolo, pe plaja nesfîrșită, cu dune, fiecare își construia castelul. De nisip, bineînțeles, totuși castel. Aici, mi-a venit mie gîndul

să adun o ceală de copii și să ne jucăm de-a teatrul. Eu făceam pe patroana și-i muștruluiam pe toți. Să fi fost premoniție?

Cînd am ajuns la liceu, m-a pasionat poezia. Și cum se pare că aveam și talent la limbile străine — mi s-a acordat chiar un premiu pentru ușurința cu care prinsesem franceza și germana! — mă gîndeam să mă fac profesoară. Ori de „poezie“, ori de limbi străine. În schimb, cea mai bună prietenă a mea, Ortansa, nu visa decît teatru. Se și vedea actriță.

Într-o bună zi, părinți și copii am fost poștiți la o nuntă. Ortansa a ținut morțiș să vină cu noi. Îi ajunsese ei la ureche zvonul că printre nuntași avea să fie și actorul Nicolae Soreanu, societar al Teatrului Național din București, iar pe deasupra și profesor la Conservator.

Toată seara, Ortansa s-a ținut după maestru, doar doar o să-i acorde atenție și o să binevoiască s-o asculte. În vremea asta, eu mă plictiseam de mama focului și mă plimbam prin încăperile casei. Pînă ce am descoperit un pian, cam dezacordat, și am început să zdrăngăn. Ba am dat drumul și la glas. Pe neașteptate, în prag se ivește Soreanu:

— Cine te-a învățat să cînti?

— Nimeni! Sunt urechistă!

— apot în *Impărăteasa Eudochia* (Ion Luca: Femeia Cezarului), în *Doamna Wendermere* (Oscar Wilde), în *Katerina Ivanovna* (Frații Karamazov)... În sfârșit, mai puteau fi întâlniți aici oameni la grea cumpănă, care aflaseră de generozitatea actriței, de energia cu care se bătea pentru alții. Și, de dimineață pînă tîrziu în noapte, casa clocoțea de viață. Iar amfitrioana, s-ar fi zis că semnase un pact cu tineretea, cu frumusețea, cu succesul. Aceasta era Eugenia Zaharia — „Gica“, pentru familie și apropiați. Sau, bărbătește, „Gicu“, pentru cei care-i cunoșteau caracterul ferm, energia și puterea de luptă.

Astăzi, apartamentul este cufundat în tăcere, învăluit în penumbră. Oglinzile par aburite. Cele două pisicuțe, cuibărite mai de curînd, nu mai sînt exemplare de expoziție, ci niște mișe oarecare, adoptate de milă.

Amfitrioana pare obosită. Nu atîș sub povara celor 87 de ani, cît a bolii. Cea mai mare parte din timp stă întinsă pe canapea, cu ochii închiși. S-ar zice că e total absentă față de tot ce o înconjoară, că viața plină și bogată pe care a dus-o cîndva e demult uitată. Nimic mai înșelător! E destul să rostești cuvîntul „teatru“ — parolă magică descătuișînd energii nebănuite — și, iată, ochii se aprind iar, buzele prind să zimbească și amintirile se îmbulzesc. Și nu vași, palide sau într-o haotică învălmășeală, ci orînduite după date ce nu pot fi puse sub semnul îndoileii.

„Miracolul creat de noi, actorii“

— Află de la mine, fetișo, că tu vei urca pe scenă!

— Nu, nu eu! — am încercat să mă apă_r. Ortansa!

Dar se vede treaba că mi se înfipsea cuiul în creier! Peste cîțiva ani, alerg la București, ca să dau de Soreanu — devenit peste noapte actorul meu preferat! — și să-l rog să mă pregătească pentru Conservator.

— Nu, nu eu! — a protestat, la rîndu-i, Soreanu. Te vei duce la Aurică Barbilian.

Numele nu-mi spunea nimic. Dar am aflat degrabă că este fratele marelui matematician și poet Dan Barbilian — Ion Berbu. I-am aflat și adresa. Și am bătut la ușa lui. Un prim șoc ușa nu era încuiată și a cedat la prima atingere. Al doilea șoc profesorul primea lungit în pat, iar elevii stăteau adunați în jurul lui. Am înțeles că meșterul era infirm. Ucenicii îl urmăreau cu aviditate. Erau fascinați de tot ce spunea, de cum spunea, de tactul și dibăcia cu care își corecta defectele. De harul cu care-ți explica tehnica și arta construirii unui personaj. Tot ce-am știut și eu, tot ce-am dat mai bun pe scenă se datorează lui Barbilian. Și tot cu ajutorul lui, am trecut și pragul Conservatorului. M-am

prezentat cu un fragment din *Hero și Leandru* și m-am văzut promovată direct în anul II. Tratament obișnuit, pe atunci, acordat celor socotîți că ar avea însușiri deosebite pentru scenă.

Lucrînd în cadrul Conservatorului cu profesorul Ion Livescu, am mai aflat că actoria nu se învață totuși din prelegeri, oricît de strălucite. Meseria noastră se învață „pe bină“, așadar în contact nemijlocit cu scena. Ca atare, mă văd împinsă spre Teatrul Național din București, fiind angajată ca „probistă“ cu cinci sute de lei pe lună! Asta era ceva! Deși, deocamdată, făceam doar figurație. Dar o figurație care se vedea — pretindeam eu. Iar, pe deasupra, învățam și toate rolurile feminine din piesa în care jucam. Prima fiind *Făt-Frumos de Horia Furtună*. Și, întocmai ca în poveștile sau în filmele despre debutul în carieră al unor „stele“ de cinema, într-o seară de spectacol aflăm că toate cele șase actrițe care făceau alternativ pe mama lui Făt-Frumos au răgușit și nu pot juca. Biletele erau vindute și spectatorii gata să pornească de acasă spre teatru! Norocul — norocul cui? — a fost că regizorul de culise, ba și unii dintre confrăți, aflaseră că „Zaharia“ învață pe de rost și pregătește toate rolurile din piesa în care